

Політичні інститути та процеси

УДК 321.01:327.5(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17530839>

Політична медіація у формуванні стратегії відбудови України після збройної агресії

Примаков Каміль Юрійович,

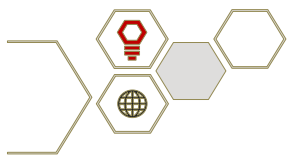
кандидат юридичних наук, докторант кафедри політології, соціології та публічного управління, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-6143-8474>

Прийнято: 21.10.2025 | Опубліковано: 05.11.2025

Анотація: У статті досліджено феномен політичної медіації як важливого інструменту формування стратегії післявоєнної відбудови України. Метою дослідження є визначення потенціалу політичної медіації в подоланні соціально-політичних конфліктів, досягненні консенсусу між владними інститутами, громадянським суспільством і міжнародними партнерами та узгодження стратегічних пріоритетів державної політики.

Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні системного та інституційного підходів, а також методів аналізу політичних процесів, порівняльного аналізу, структурно-функціонального методу й елементів кейс-стаді, що дало змогу виявити специфіку політичної медіації в національному та міжнародному контекстах.

У результатах дослідження з'ясовано, що політична медіація в процесі відбудови держави виконує функцію комунікаційного мосту між різними політичними суб'єктами, знижує рівень конфліктності та сприяє формуванню стабільного політичного простору, необхідного для реалізації реформ.

Визначено, що в сучасних умовах ефективність стратегії післявоєнної відбудови залежить не лише від фінансово-економічних ресурсів, а й від якості політичного діалогу та рівня довіри між владою й суспільством. Особливу увагу приділено аналізу міжнародного досвіду політичної медіації, зокрема практикам мирного врегулювання та побудови інклюзивних політичних процесів у післяконфліктних країнах, що можуть бути адаптовані до українських реалій.

У висновках обґрунтовано, що політична медіація є одним з основних чинників сталого розвитку й політичної стабільності в післявоєнний період. Вона має стати невіддільним елементом державного управління, забезпечуючи баланс між демократичними цінностями, національними інтересами та потребами суспільства. Запропоновано напрями інституціоналізації політичної медіації в системі публічної політики, зокрема створення національної платформи для діалогу, розвиток культури переговорів, підготовку професійних медіаторів і зміцнення міжнародного партнерства для підтримання процесів відбудови України.

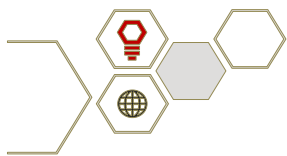
Ключові слова: консенсус, суспільна довіра, післяконфліктна трансформація, публічна політика, інституціоналізація діалогу, стійкість державного управління.

Political Mediation in Shaping Ukraine's Post-War Recovery Strategy

Kamil Prymakov,

Candidate of Legal Sciences, Doctoral Student of the Department of Political Science, Sociology and Public Administration, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-6143-8474>

Abstract: The article explores political mediation as a strategic mechanism in shaping Ukraine's post-war recovery agenda, emphasizing its role in promoting

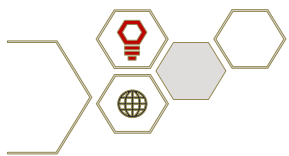

sustainable governance, conflict resolution, and institutional resilience. The purpose of the research is to assess the potential of political mediation in overcoming socio-political fragmentation, strengthening consensus among state authorities, civil society, and international actors, and ensuring the coherence of national reconstruction priorities.

The methods applied are grounded in a combination of systemic and institutional approaches, comparative and structural-functional analysis, and case study methodology. This methodological framework made it possible to identify the specific characteristics, functions, and outcomes of political mediation in both domestic and international post-conflict contexts.

The results demonstrate that political mediation functions as a communicative and coordinating tool within the process of post-war recovery. It fosters dialogue between political institutions and social groups, mitigates polarization, and contributes to the establishment of a stable political environment necessary for the effective implementation of public reforms. The findings indicate that the success of Ukraine's reconstruction strategy depends not only on financial and administrative capacity but also on the quality of political communication, transparency of decision-making, and mutual trust between government and society. The research also highlights the relevance of international experience, particularly the practices of inclusive dialogue, participatory governance, and reconciliation processes used in other post-conflict states, which may serve as adaptable models for Ukraine.

The conclusions substantiate that political mediation should be institutionalized as an integral element of Ukraine's public policy framework, enhancing strategic coordination and social cohesion. It represents a vital component of democratic governance that ensures a balance between national interests, civic participation, and international cooperation. The study proposes practical directions for embedding political mediation within the system of public administration — establishing a national dialogue platform, promoting a culture of negotiation,

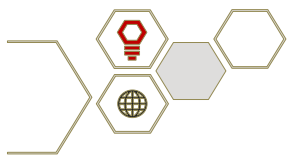
developing professional mediation training, and strengthening multilateral partnerships to support Ukraine's long-term recovery and political stability.

Keywords: consensus, public trust, post-conflict transformation, public policy, institutionalization of dialogue, resilience of public governance.

Постановка проблеми. Формування ефективної стратегії відбудови України після збройної агресії російської федерації – одне з найважливіших завдань сучасної державної політики. Відновлення зруйнованих інституцій, економіки, соціальної інфраструктури й системи публічного управління вимагає не лише матеріальних і фінансових ресурсів, а і якісно нового рівня політичної взаємодії, побудованої на довірі, консенсусі та діалозі між основними суспільними акторами. Водночас український політичний процес характеризується високим рівнем поляризації, конфліктності та недостатністю ефективних комунікаційних механізмів між владою, громадянським суспільством і міжнародними партнерами. Це ускладнює вироблення узгодженої державної стратегії відбудови та знижує ефективність реалізації реформ.

У сучасних умовах відновлення державності потребує застосування інноваційних підходів до врегулювання політичних суперечностей і координації інтересів різних суспільних груп. Саме політична медіація розглядається як один із найперспективніших інструментів досягнення консенсусу, запобігання конфліктам і забезпечення сталого розвитку політичної системи. Попри актуальність цього механізму, питання його теоретичного обґрунтування, практичного впровадження та інституціоналізації в українських реаліях залишаються недостатньо дослідженими у вітчизняній політичній науці.

З огляду на викладене, постає науково-практична потреба в усебічному вивченні політичної медіації як інструменту післяконфліктної трансформації та формування ефективної стратегії відбудови України. Предметом

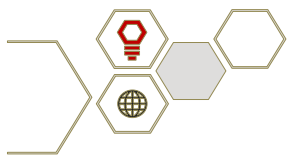

дослідження є з'ясування ролі політичної медіації в зміцненні суспільної довіри, підвищенні стійкості державного управління й забезпеченні узгодженості політичних рішень у післявоєнний період.

Наукова значущість проблеми полягає в розробленні теоретичних засад політичної медіації як інноваційного механізму врегулювання політичних процесів і забезпечення інституційної стабільності держави. Практичне значення дослідження вбачається в можливості використання його результатів для розроблення ефективних моделей політичного діалогу, удосконалення системи публічної політики та створення стійких комунікаційних платформ, необхідних для реалізації національної стратегії відбудови України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема політичної медіації в умовах воєнного стану й післявоєнного періоду набуває все більшої актуальності в українській науковій літературі, що зумовлено як нинішньою збройною агресією російської федерації проти України, так і потребою формування ефективних механізмів урегулювання конфліктів на національному й регіональному рівнях. Зокрема, П. Лисянський розглядає роль регіонального сепаратизму та експансіоністської політики рф у формуванні політичних конфліктів на сході України, що підкреслює необхідність застосування медіації як інструменту стабілізації та врегулювання кризових ситуацій [1; 2]. Інформаційну політику ЄС у сфері гарантування безпеки користувачів в інтернет-середовищі, що важливо для розвитку онлайн-медіації та захисту учасників процесу, аналізує О. Федотова [3].

Сучасний стан медіації в умовах воєнного стану в Україні досліджує О. Чепік-Трегубенко, акцентуючи на її ролі в забезпеченні доступу до правосуддя та зниженні конфліктного навантаження на судову систему [4]. Значення медіації у воєнні та післявоєнні часи як механізму відновлення соціальної стабільності підкреслює Л. Романадзе [5]. Перспективи політичної

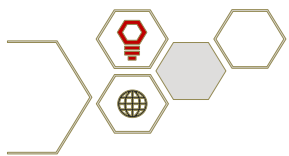
медіації в урегулюванні збройних конфліктів висвітлює І. Патлашинська, аналізуючи досвід інших країн та можливості його адаптації для України [6].

Іноземні дослідники К. Віганд (K. Wiegand), Е. Роуланд (E. Rowland) та Е. Кілз (E. Keels) демонструють важливість залучення третьої сторони та міжнародного досвіду в цивільній та військовій медіації, що сприяє підвищенню ефективності миротворчих процесів [7]. Ефективність медіації в економічних спорах під час воєнного стану підтверджують О. Андреева [8] та І. Басова [9]. Перспективи онлайн-медіації як сучасного інструменту врегулювання конфліктів підтверджують Н. Бондарчук та О. Радченко [10].

Європейські практики медіації та їхню адаптацію до українських умов аналізують Л. Ільїч та О. Акіліна [11]. Онлайн-медіацію та посередництво як альтернативні способи врегулювання спорів досліджує М. Розумна [12]. На актуалізації медіації в умовах воєнних подій на сході України наголошує А. Цейтліна, підкреслюючи необхідність розвитку національної системи врегулювання конфліктів [13]. Інституціоналізацію медіації в Україні, її сучасний стан та перспективи описують І. Шмаленко, М. Єнін та Л. Мельник [14].

Правові аспекти медіації в Україні аналізують І. Лукашевич [15], І. Доляновська та Є. Різніченко, звертаючи увагу на недоліки чинного законодавства та можливості його вдосконалення з урахуванням європейського досвіду [16]. Теоретико-методологічні підстави дослідження медіації в публічному управлінні аналізують В. Лисий та О. Іваній [18]. До цього варто додати і нашу розробку, яка стосується онлайн-медіації в політичному процесі – у ній підкреслюється її роль у підвищенні ефективності комунікації між сторонами політичного конфлікту [17].

Огляд літератури свідчить про багатовекторність досліджень – від аналізу теоретичних концепцій та правового забезпечення медіації до практичних аспектів застосування онлайн-інструментів і міжнародного досвіду.

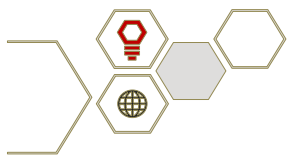

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростання уваги науковців до питань політичного діалогу, демократичного врядування та післявоєнної реконструкції, феномен політичної медіації як інструмент формування стратегії відбудови України залишається недостатньо дослідженим. У більшості робіт переважає загальний аналіз політичних процесів або окремих аспектів переговорної практики, тоді як системне осмислення політичної медіації в контексті постконфліктного відновлення держави майже відсутнє. Обмежено висвітлено питання інституційного закріплення політичної медіації в системі публічної політики, її практичної інтеграції в процес ухвалення державних рішень, а також узгодження національного досвіду з міжнародними стандартами політичного діалогу.

Причини такого наукового вакууму полягають у відносній новизні проблеми для українського суспільства, обмеженому досвіді застосування медіаційних практик у політичному процесі та відсутності чіткої нормативно-правової бази, що регулювала б механізми політичної медіації. Також у більшості наукових підходів недостатньо враховано специфіку українського політичного середовища, що формується під впливом воєнних і післявоєнних чинників, зокрема низького рівня суспільної довіри, фрагментованості еліт та високого рівня політичної турбулентності.

Вивчення цих аспектів є надзвичайно важливим, оскільки вони безпосередньо впливають на ефективність процесів відбудови, стабільність політичної системи та довіру громадян до державних інститутів. Саме комплексне вивчення ролі політичної медіації в управлінні конфліктами, формуванні узгоджених стратегічних рішень і посиленні інституційної стійкості держави сприятиме розробленню дієвих механізмів комунікації між владою та суспільством у післявоєнний період.

Наше дослідження спрямоване на заповнення цих прогалин шляхом теоретичного узагальнення, аналізу міжнародного досвіду та визначення практичних напрямів інституціоналізації політичної медіації в Україні.

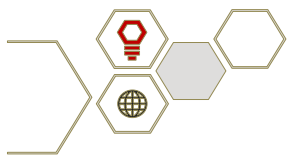
Особливу увагу приділено питанням розбудови національної культури діалогу, розвитку системи підготовки професійних медіаторів та створенню державних і громадських платформ для конструктивного політичного спілкування.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є комплексне наукове обґрунтування ролі політичної медіації у формуванні стратегії післявоєнної відбудови України, визначення її потенціалу в зміцненні суспільної довіри, підвищенні ефективності публічної політики та забезпеченні політичної стабільності.

Завдання дослідження:

- 1) визначити теоретичні засади політичної медіації як інструменту врегулювання політичних конфліктів у післякризових суспільствах;
- 2) дослідити сучасний стан політичної взаємодії в Україні та окреслити основні виклики на шляху до ефективної медіації;
- 3) розробити практичні рекомендації щодо впровадження механізмів політичного діалогу, розвитку культури переговорів і зміцнення довіри між владою та суспільством у процесі післявоєнної відбудови.

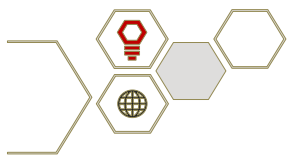
Виклад основного матеріалу дослідження. Серед альтернативних способів урегулювання спорів (конфліктів) в Україні особливе місце посідає медіація, яка активно розвивається та набирає популярності. В умовах післявоєнного розвитку українського суспільства особливої актуальності набуває переосмислення публічної політики крізь призму людиноцентризму, що зумовлює потребу в подальшому поширенні практик медіації. Держава, що визнає людину найвищою соціальною цінністю, зобов'язана формувати свої інститути та політичні практики на засадах соціальної справедливості, довіри й поваги до гідності громадянина. Саме людиноцентричний підхід є методологічною основою побудови стійкої системи державного управління, здатної забезпечити не лише ефективність управлінських рішень, а й суспільний консенсус у складних соціально-політичних умовах [4, с. 39].

Важливим елементом формування стійкого державного управління є розвиток ефективних механізмів діалогу між державою та громадянським суспільством. Традиційна судова практика не завжди здатна забезпечити повноцінне врегулювання суспільних конфліктів, оскільки фокусується переважно на юридичних аспектах, залишаючи поза увагою психологічні, соціальні та комунікативні чинники. З огляду на це, дедалі більшої актуальності набувають позаправові інструменти відновлення довіри, зокрема інституціоналізація медіації та діалогу як складників демократичного врядування. Такі практики дають змогу враховувати багатовимірність конфліктів, підтримуючи горизонтальні зв'язки між громадянами, що особливо важливо в процесі післяконфліктної трансформації.

Під час відбудови України після збройної агресії доступ громадян до правосуддя ускладнений через масову міграцію, втрату домівок, роботи та бізнесу, а також труднощі з належним представництвом інтересів у суді. Крім того, значна частина населення не може брати участь у судових процесах через мобілізацію або участь у відновленні критичної інфраструктури. Проблеми національної судової системи, загострені війною, підкреслюють її давні недоліки – обмежені можливості онлайн-судочинства та електронного правосуддя, дефіцит ресурсів у судовій системі, недостатню інтеграцію медіаторів, низьку обізнаність населення про медіацію як альтернативний метод урегулювання спорів [5, с. 16].

В Україні тривалий час спостерігається низький рівень розвитку культури діалогу та позасудового врегулювання спорів. Це спричиняє фрагментарність комунікаційних каналів між владою та суспільством і знижує рівень довіри до державних інститутів. Недостатня інституційна підтримка практик публічних консультацій, громадських рад та незалежних платформ медіації свідчить про потребу комплексного реформування комунікативних механізмів публічного управління. Інституційне закріплення діалогу в системі публічної політики має не лише правове, а й культурне значення, оскільки

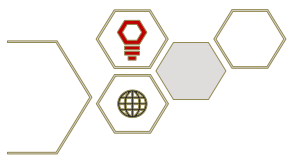
сприяє переходу від конфронтаційної моделі взаємодії до співпраці, заснованої на взаємній повазі та відповідальності.

Показовим прикладом є застосування медіації навіть в умовах воєнного стану, що засвідчує її ефективність у збереженні соціальної стабільності та формуванні довіри між сторонами конфліктів. Медіація дає змогу не лише врегулювати конкретний спір, а й відновити комунікацію між учасниками, зміцнити почуття взаємоповаги та розуміння. Такий підхід створює умови для гуманного відновлення суспільних відносин, у центрі яких перебуває людина, її цінності й потреби.

Побудова стійкої системи державного управління в післявоєнний період неможлива без формування культури довіри, відкритого діалогу та суспільного консенсусу. Інституціоналізація механізмів медіації, розвиток партнерства між владою й громадянами та зміцнення публічної довіри реалізують потенціал демократичної трансформації України.

Принципи політичної медіації для ефективного врегулювання конфліктів передбачають об'єктивність в аналізі ситуації, раціональність у виборі способу врегулювання, конфіденційність інформації, що стосується безпеки держави, а також урахування специфіки суб'єктів конфлікту. Принцип добровільності дотримується не всіма державами. Так, у США, Великобританії та Китаї звернення до досудового врегулювання конфліктів може мати примусовий характер, що закріплено законодавчо [7]. В Україні специфіка політичної медіації полягає в низькій громадянській активності, обмеженому застосуванні медіативних механізмів у внутрішній політиці та гострій потребі у фахівцях з політичної медіації [6, с. 31].

Особливо актуальною є онлайн-медіація в умовах цифровізації та воєнного стану, оскільки вона забезпечує ефективне врегулювання конфліктів без тривалих судових процесів. Дослідники підкреслюють, що надмірна залежність від суду обмежує автономію громадянського суспільства, яке має ґрунтуватися на самоорганізації, динамічності та плюралізмі інститутів [6; 10].

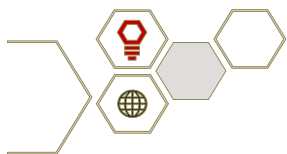

Переваги онлайн-медіації полягають в економії часу та коштів на поїздки, доступності для учасників у віддалених регіонах і зменшенні фінансового навантаження порівняно з судовим розглядом. Водночас існують певні виклики: залежність якості комунікації від рівня цифрової грамотності, стабільності інтернет-зв'язку та технічного забезпечення; складність інтерпретації психоемоційного стану учасників; ризики порушення конфіденційності й хибного тлумачення дій сторін [12].

Для підвищення ефективності онлайн-медіації необхідним є впровадження чітких стандартів і етичних принципів, зокрема доступності, конфіденційності, рівності, неупередженості, прозорості та юридичної відповідальності сторін. Дотримання цих принципів забезпечує довіру до процесу й сприяє формуванню ефективної стратегії відбудови України.

Політична медіація як інструмент урегулювання конфліктів набуває дедалі більшого значення в сучасних умовах як для демократичної трансформації суспільства, так і для процесів відновлення держав після кризових ситуацій. Досвід європейських та післякризових країн засвідчує широкий спектр практик медіації – від муніципального рівня у Франції до інтеграції цього інституту в судові системи Італії, Великої Британії та Німеччини, а також його активного застосування в регіонах Західних Балкан.

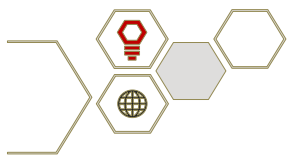
Аналіз цього досвіду дає змогу визначити основні механізми, які можуть бути адаптовані для українського контексту, враховуючи особливості регіональних конфліктів, потребу в підвищенні довіри громадян до державних інституцій та необхідність ефективного врегулювання соціально-економічних та екологічних спорів (табл. 1).

Таблиця 1

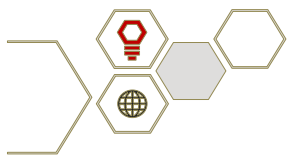
Міжнародний досвід застосування політичної медіації в процесах відновлення держав та можливості адаптації до українського контексту

Країна	Досвід застосування медіації	Особливості / успішні практики	Можливості адаптації для України
Франція	Муніципальна медіація (наприклад, Париж, 2008 р.)	Посада медіатора міста для врегулювання конфліктів громадян із муніципалітетами; швидкий і конфіденційний розгляд звернень; зростання довіри громадськості (збільшення звернень на 65 %); муніципальні послуги охоплюють сертифікацію та співпрацю служб; діяльність Асоціації медіаторів територіальних громад (АМСТ)	Упровадження муніципальних медіаторів у великих містах України; швидке й ефективне врегулювання конфліктів між громадянами та муніципальними службами
Італія	Медіація в цивільних та комерційних справах	Закон № 69 (2009) встановлює обов'язковість застосування медіації у певних випадках; добровільна або обов'язкова медіація залежно від судового рішення або договору; обмеження процесу тривалістю до 3 місяців; витрати покладаються на сторону, яка відмовилася від мирного врегулювання	Законодавче регулювання медіації в Україні; встановлення чітких строків проведення медіації та економічних стимулів для сторін
Велика Британія	Медіація в комерційних справах	Цивільні процесуальні правила лорда Вульфа (1990-ті рр.); обов'язковий розгляд альтернативних методів урегулювання спорів; відмова від медіації тягне санкції; онлайн-медіація: 64 % комерційних справ урегульовуються в	Запровадження онлайн-медіації в Україні для комерційних та адміністративних спорів; підвищення доступності й економії часу для сторін

Країна	Досвід застосування медіації	Особливості / успішні практики	Можливості адаптації для України
		онлайн-режимі – 92 % медіацій закінчуються угодою	
Німеччина	Медіація в судових і позасудових справах	Закон про розвиток медіації (2012); сертифікація та навчання медіаторів; суддя може пропонувати медіацію, під час якої провадження зупиняється; застосування медіації у справах щодо інтелектуальної власності	Підготовка та сертифікація медіаторів; інтеграція медіації в судову систему України; застосування в справах щодо інтелектуальної власності та технологічного сектору
Боснія і Герцеговина	Післякризова медіація (з 2003 р.)	Проект фінансував IFC та Світовий банк; Національна асоціація медіаторів з реєстрацією медіаторів; законодавство 2005 р.: медіація як структурована процедура; медіатори можуть бути іноземними за принципом взаємності; медіаційні угоди мають обов'язкову силу	Залучення іноземних медіаторів у постконфліктні регіони України; підвищення довіри до процедури через обов'язковість угод
Косово	Інституціоналізація медіації після гармонізації з Директивою ЄС 2008/52	Акредитація медіаторів, навчання, етичний кодекс; прозорість і звітність медіаційного процесу; участь доступна як для громадян, так і для іноземців	Упровадження прозорих стандартів медіації та публікації звітів для підвищення довіри громадян
Сербія	Розширення медіації на екологічні, майнові та комерційні спори (2014)	Інтеграція медіації на початкових етапах судового процесу; зниження судових зборів у разі раннього досягнення згоди; застосування медіації в транскордонних справах; залучення іноземних медіаторів за принципом взаємності	Застосування медіації для екологічних конфліктів і компенсаційних спорів в Україні; інтеграція на початкових етапах судового процесу для майнових та комерційних справ

Джерело: узагальнено автором на основі [11]

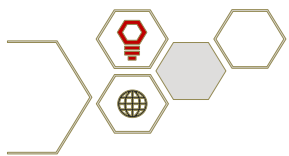

Аналіз практик різних країн демонструє, що ефективна система медіації ґрунтується на комплексному підході, що охоплює законодавче регулювання, підготовку та сертифікацію медіаторів, інтеграцію медіації в судову систему, державну підтримку та прозорість процесу. Україна має значний потенціал для запозичення таких практик. Серед можливих кроків варто виокремити такі, як розширення муніципальних ініціатив, упровадження онлайн-медіації, залучення іноземних фахівців у регіонах, що потребують відновлення та стабілізації, а також застосування медіації у справах щодо інтелектуальної власності, екологічних та майнових спорах. Адаптація міжнародного досвіду сприятиме створенню ефективної системи медіації, підвищенню довіри громадян до державних інституцій, а також дасть їй змогу стати важливим інструментом відновлення й розвитку країни в умовах воєнного та післявоєнного середовища.

Ураховуючи досвід інших держав, доцільним є внесення змін до Закону України «Про медіацію», які регламентували б онлайн-медіацію, стандарти здійснення процедур та гарантували б права та інтереси учасників [18]. Такий підхід сприятиме інтеграції сучасних методів альтернативного врегулювання спорів (ADR) у стратегію відбудови України та посиленню ролі політичної медіації у формуванні стабільного й демократичного суспільства.

Не варто забувати, що сучасний стан медіації в Україні вже демонструє значні досягнення. Зокрема, медіація ефективно застосовується в урегулюванні сімейних спорів, захисті прав споживачів та трудових конфліктах [20]. Майбутнє медіації в Україні є перспективним завдяки активним зусиллям із підвищення її значущості та інтеграції в правову систему й суспільну практику.

Позитивні перспективи розвитку політичної медіації в Україні визначаються низкою стратегічних чинників, що безпосередньо пов'язані з процесами післявоєнної трансформації держави. Передусім сучасні ініціативи, спрямовані на підвищення обізнаності суспільства та політичних еліт про

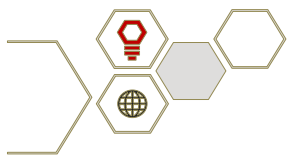
потенціал медіації як інструменту мирного врегулювання, сприяють формуванню нової культури політичного діалогу. Усвідомлення переваг медіації, зокрема економії ресурсів, запобігання конфронтації та збереження соціальної єдності, може суттєво трансформувати підходи до прийняття рішень у сфері державного управління й міжрегіональної взаємодії.

Подальша інтеграція медіаційних механізмів у політичні й адміністративні процеси відкриває можливості для підвищення ефективності реалізації стратегії відбудови. Важливо, що поява програм політичної медіації при державних інституціях, органах місцевого самоврядування та громадських об'єднаннях створює практичне підґрунтя для врегулювання конфліктів інтересів під час розподілу ресурсів, ухвалення рішень чи відновлення зруйнованих громад. Розширення таких ініціатив сприятиме формуванню сталої практики політичного діалогу та партнерства між владою, громадянським суспільством і бізнесом.

Не менш важливим напрямом є створення регіональних платформ та центрів політичної медіації, що забезпечуватимуть комунікацію між представниками центральної влади, місцевих громад та міжнародних партнерів. Особливої уваги потребують регіони, що найбільше постраждали від бойових дій, де зберігається високий конфліктний потенціал. Розбудова мережі таких центрів дасть змогу не лише підтримати стабільність, а й закласти основи для довгострокової суспільної злагоди.

Важливими чинниками успіху є професійна підготовка політичних медіаторів, формування етичних стандартів і впровадження відповідних навчальних програм у систему державного управління. Паралельно необхідно вдосконалювати нормативно-правову базу, що регламентує процедури медіації в політичних процесах, визначає статус медіатора, гарантії виконання угод і механізми громадського контролю.

Інтеграція цифрових технологій, зокрема створення онлайн-платформ для здійснення політичної медіації, відкриває нові можливості залучення

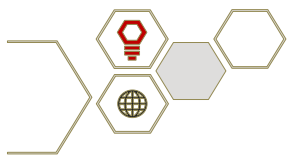
широких верств населення до обговорення рішень, що стосуються відбудови. Це сприятиме підвищенню прозорості, зміцненню довіри до влади та формуванню інклюзивної моделі управління.

Отже, майбутнє політичної медіації в Україні є перспективним і стратегічно значущим для забезпечення ефективної післявоєнної відбудови. Підвищення громадської обізнаності, формування інституційної підтримки, професійна підготовка медіаторів, розвиток законодавчої бази та впровадження технологічних інновацій створюють умови для того, щоб політична медіація стала основним інструментом стабілізації, відновлення довіри та побудови демократичної держави нового типу.

Висновки. Дослідження підтвердило, що політична медіація є ефективним інструментом врегулювання конфліктів у післякризових суспільствах та відіграє важливу роль у формуванні стратегії відбудови України після збройної агресії. Аналіз сучасного стану медіації в Україні засвідчив, що попри певні досягнення, існують значні перешкоди, пов'язані з низькою громадянською активністю, обмеженою інтеграцією медіативних механізмів у політичні та правові процеси, а також технічними й організаційними обмеженнями.

Дослідження окреслило основні напрями інституціоналізації політичної медіації: інтеграцію медіації в систему публічного управління, розвиток муніципальних та регіональних центрів медіації, упровадження онлайн-платформ, стандартизацію процедур та підготовку кваліфікованих фахівців. Розвиток культури переговорів, підвищення обізнаності громадян про переваги медіації та створення умов для прозорого й ефективного діалогу між владою та суспільством є вкрай важливими для забезпечення стабільності та демократичного розвитку країни.

Водночас для глибшого розкриття потенціалу політичної медіації доцільно продовжити дослідження її застосування в різних регіонах України, оцінити ефективність онлайн-медіації та розробити спеціалізовані програми

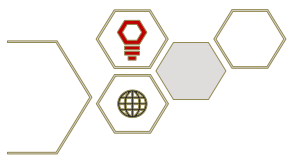

підготовки фахівців у сфері політичного діалогу. Подальші дослідження можуть ґрунтуватися на порівняльному аналізі міжнародного досвіду з використанням комплексних методологічних підходів, зокрема системного та інтегративного аналізу, моделей ADR і методів оцінки ефективності публічного управління.

Отже, політична медіація має потенціал стати основним механізмом побудови демократичного та стабільного суспільства в Україні, а впровадження комплексної системи інституційних, правових і культурних заходів сприятиме ефективному післявоєнному відновленню країни.

Список використаних джерел

1. Лисянський П. Л. Регіональний сепаратизм в Україні: шляхи вирішення та механізми протидії: дис. ... доктора філософії: 052-політологія. Одеса, 2024. 274 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3a2edc05-98f4-4fb1-b7e5-2039fc6ef3df/content> (дата звернення: 13.07.2025).
2. Лисянський П. Л. Експансіонізм РФ на тимчасово непідконтрольних частинах територій Луганської та Донецької областей у 2014–2022 роках. *Вісник НТУУ «КПІ»*. 2024. № 4 (64). С. 101–108. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2024.4\(64\).322710](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2024.4(64).322710)
3. Федотова О. О. Інформаційна політика ЄС із забезпечення безпеки діяльності користувачів в Інтернет-середовищі. *Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 1 листопада 2024 р.). Вінниця, 2024. С. 84–86. URL: <https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/16716> (дата звернення: 13.07.2025).
4. Чепік-Трегубенко О. Медіація в умовах воєнного стану в Україні: сучасність та перспективні напрями дослідження. *Науковий вісник*

Дніпровського державного університету внутрішніх справ. 2024. №1. С. 38–44. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566/2024-5-6>

5. Романадзе Л. Доступ до правосуддя: роль медіації у воєнні та повоєнні часи. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 5. С. 13–29. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2022\(124\)02](https://doi.org/10.31617/3.2022(124)02)

6. Патлашинська І. До питання ролі політичної медіації у вирішення воєнних конфліктів: досвід для України. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2022. № 42. С. 298–303. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.39>

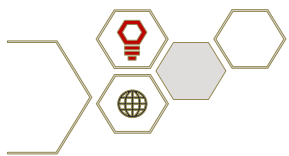
7. Wiegand K., Rowland E., Keels E. Third-party knowledge and success in civil war mediation. *The British Journal of Politics and International Relations*. 2020. Vol. 23. № 1. DOI: <https://doi.org/10.1177/1369148120930674>

8. Андреева О. В. Медіація як ефективний спосіб вирішення економічних спорів в умовах воєнного стану та в післявоєнний період. *Право України*. 2023. № 10. С. 101–111. URL: https://pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/article-pravo_2023_10-s7.pdf (дата звернення: 13.07.2025).

9. Басова І. Медіація в умовах воєнного стану. *Наукові праці МАУП. Серія: Юридичні науки*. 2024. № 2. С. 5–9. DOI: <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2024.2.1>

10. Бондарчук Н., Радченко О. Проведення медіації онлайн: міжнародний досвід та перспективи запровадження в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Т. 3. № 75. С. 156–161. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.3.25>

11. Ільч Л. М., Акіліна О. В. Медіація як інструмент врегулювання конфліктів: європейські практики для України. *Перспективи розвитку управлінських систем у соціальній та економічній сферах України: теорія і практика: зб. матеріалів VIII Всеукр. наук.-практ. інт.-конф. (м. Київ, 13 листопада 2024 р.)* Київ, 2024. С. 553–561. URL:

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/50622/1/Ilich_Akilina_Mediaz_yak_instr_vyrichen_konfl.pdf (дата звернення: 13.07.2025).

12. Розумна М. Актуальні проблеми та перспективи розвитку альтернативних способів урегулювання спорів в Україні: онлайн-медіація та посередництво. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 147–153. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.9.26>

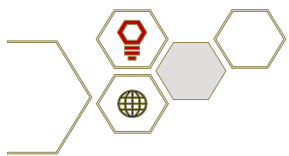
13. А. О. Запровадження медіації як механізму врегулювання конфліктів унаслідок Цейтліна військових подій на сході України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2021. Т. 32 (71). № 5. С. 37–41. DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.5/07>

14. Шмаленко, Ю., Єнін, М., Мельник, Л. Інституціоналізація медіації в Україні: ключові етапи, сучасний стан та перспективи. *Соціологічні студії*. 2023. № 2 (23). С. 6–17. DOI: <https://doi.org/10.29038/2306-3971-2023-02-11-11>

15. Лукашевич І. М. Правове забезпечення медіації в Україні: недоліки та перспективи вдосконалення крізь призму досвіду країн Європейського Союзу. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 49–54. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.6>

16. Доляновська І., Різніченко Є. Перспективи розвитку та підвищення ефективності медіації в Україні. *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку*: зб. матеріалів V міжн. наук.-практ. конф (м. Київ, 21 грудня 2023 р.). Київ. 2023. С. 172–177. URL: https://web.archive.org/web/20240324213529id_/https://monograph.krok.edu.ua/index.php/books/catalog/download/36/60/383?inline=1#page=213 (дата звернення: 13.07.2025).

17. Примаков К. Онлайн-медіація у сучасному політичному процесі. *Українське суспільство в умовах цифрових трансформацій: виклики, тенденції, можливості: монографія* / за заг. ред. В.В. Кривошеїна, О.В. Ходус. Дніпро: Інновація, 2024. С. 208–235. DOI: <https://doi.org/10.15421/342469>

18. Лисий В. В., Іваній О. М. Теоретико-методологічні підстави дослідження медіації в публічному управлінні. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2024. № 4. С. 44–50. DOI: <https://doi.org/10.32782/cuj-2024-4-6>

19. Про медіацію: Закон України. Документ 1875-IX. Прийняття від 16.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 13.07.2025).

20. Єрмоменко Г. Перспективи розвитку медіації в Україні. *Український центр медіації та переговорів: вебсайт*. URL: <https://ukrmediation.com.ua/ua/korysna-informatsiia/statti/1593Перспективи%20розвитку%20медіації%20в%20Україні> (дата звернення: 13.07.2025).